

Osnovne formule iz Analize II i Analize III

Dio tablica integrala.

- $\int u^a du = \frac{u^{a+1}}{a+1} + C, a \neq -1.$
- $\int u^{-1} du = \int \frac{du}{u} = \int \frac{u'}{u} dx = \ln |u| + C.$
- $\int a^u du = \frac{a^u}{\ln |a|} + C; \int e^u du = e^u + C.$
- $\int \sin u du = -\cos u + C.$
- $\int \cos u du = \sin u + C.$
- $\int \frac{1}{\cos^2 u} du = \operatorname{tg} u + C.$
- $\int \frac{1}{\sin^2 u} du = -\operatorname{ctg} u + C.$
- $\int \frac{du}{u^2 + a^2} = \frac{1}{a} \operatorname{arc} \operatorname{tg} \frac{u}{a} + C.$
- $\int \frac{du}{u^2 - a^2} = \frac{1}{2a} \ln \left| \frac{u-a}{u+a} \right| + C.$
- $\int \frac{du}{\sqrt{a^2 - u^2}} = \operatorname{arc} \sin \frac{u}{a} + C.$
- $\int \frac{du}{\sqrt{u^2 + a}} = \ln |u + \sqrt{u^2 + a}| + C.$

Newton-Leibnizova formula.

$$\int_a^b f(u) du = \int f(u) du \Big|_a^b = F(u) \Big|_a^b = F(b) - F(a), \text{ gdje je } F'(u) = f(u).$$

Osobine određenih integrala.

- $\int_a^b f(x) dx = -\int_b^a f(x) dx.$
- $\int_a^a f(x) dx = 0.$
- $\int_a^b f(x) dx = \int_a^c f(x) dx + \int_c^b f(x) dx.$
- $\int_a^b [f_1(x) + f_2(x) - f_3(x)] dx = \int_a^b f_1(x) dx + \int_a^b f_2(x) dx - \int_a^b f_3(x) dx.$
- $\int_a^b c f(x) dx = c \int_a^b f(x) dx.$

Smjena promjenjivih u određenom integralu.

$$\int_a^b f(x) dx = \left| \begin{array}{ll} x = \varphi(t) & x = a \Rightarrow a = \varphi(\alpha) \Rightarrow t = \alpha \\ dx = \varphi'(t) dt & x = b \Rightarrow b = \varphi(\beta) \Rightarrow t = \beta \end{array} \right| = \int_\alpha^\beta f(\varphi(t)) \varphi'(t) dt = \int_\alpha^\beta h(t) dt$$

Nepravi integrali. $\int_a^{+\infty} f(x) dx = \lim_{b \rightarrow \infty} \int_a^b f(x) dx, \int_{-\infty}^b f(x) dx = \lim_{a \rightarrow -\infty} \int_a^b f(x) dx, \dots$

Računanje površine ravne figure. U zavisnosti od izgleda slike: $P = \int_a^b f(x) dx, P = \int_c^d g(y) dy,$
 $P = -\int_a^b f(x) dx, P = \int_a^b [\eta(x) - \mu(x)] dx, P = \int_c^d [g(y) - h(y)] dy, \dots$

Zapremina rotacionog tijela. Ako, kriva data u parametarskom obliku $C : \begin{cases} x = \eta(t) \\ y = \mu(t) \end{cases}$ rotira oko x -ose, zapremine se računa po formuli

$$V_x = \pi \int_{t_1}^{t_2} [\mu(t)]^2 |\eta'(t)| dt.$$

Ista kriva ako rotira oko y -ose, $V_y = \pi \int_{t_1}^{t_2} [\eta(t)]^2 |\mu'(t)| dt.$ Iz ove dvije formule, za funkcije $y = f(x)$ i $x = g(y)$, slijedi $V_x = \pi \int_a^b [f(x)]^2 dx$ i $V_y = \pi \int_c^d [g(y)]^2 dy.$

Dužina luka krive. $C : \begin{cases} x = \eta(t) \\ y = \mu(t) \\ t_1 \leq t \leq t_2 \end{cases}, \ell = \int_{t_1}^{t_2} \sqrt{[\eta'(t)]^2 + [\mu'(t)]^2} dt;$

$C : \begin{cases} y = f(x) \\ a \leq x \leq b \end{cases}, \ell = \int_a^b \sqrt{1 + [f'(x)]^2} dx; \quad C : \begin{cases} x = g(y) \\ c \leq y \leq d \end{cases}, \ell = \int_c^d \sqrt{1 + [g'(y)]^2} dy;$

Komplanacija obrtne površi. Površina omotača tijela dobijenog rotacijom krive

$C : \begin{cases} x = \eta(t) \\ y = \mu(t) \\ t_1 \leq t \leq t_2 \end{cases},$ oko x -ose, se računa po formuli: $P = 2\pi \int_{t_1}^{t_2} |\mu(t)| \sqrt{[\eta'(t)]^2 + [\mu'(t)]^2} dt;$

$C : \begin{cases} y = f(x) \\ a \leq x \leq b \end{cases}, P = 2\pi \int_a^b |f(x)| \sqrt{1 + [f'(x)]^2} dx; \dots$

Razvijanje funkcije u Furijerov red na intervalu $[a, b]$, $a < b$.

$a_0 = \frac{2}{b-a} \int_a^b f(x) dx, \quad a_n = \frac{2}{b-a} \int_a^b f(x) \cos \frac{2n\pi x}{b-a} dx, \quad b_n = \frac{2}{b-a} \int_a^b f(x) \sin \frac{2n\pi x}{b-a} dx,$

$$\frac{a_0}{2} + \sum_{n=1}^{\infty} \left(a_n \cos \frac{2n\pi x}{b-a} + b_n \sin \frac{2n\pi x}{b-a} \right), \quad x \in [a, b]$$

Funkcije dvije nezavisno promjenjive. Neka je S neprazan skup prostora \mathbb{R}^2 i neka je $T \subseteq \mathbb{R}$.

Ako svakoj tački $(x; y) \in S$ možemo unaprijed po datom pravilu f pridružiti jednu i samo jednu realnu vrijednost $z \in T$, tada kažemo da je data realna funkcija dvije realne promjenjive f iz \mathbb{R}^2 u \mathbb{R} (sa skupa $S \subseteq \mathbb{R}^2$ u skup $T \subseteq \mathbb{R}$) i pišemo $z = f(x, y)$.

Limesi i neprekidnost funkcija dvije nezavisno promjenjive. Za funkciju f dvije promjenjive kažemo da je neprekidna u tački (a, b) akko

$$\lim_{(x,y) \rightarrow (a,b)} f(x, y) = f(a, b).$$

Kažemo da je f neprekidna na oblasti D ako je neprekidna u svakoj tački $(a, b) \in D$.

Parcijalni izvodi f-ja više pomjenjivih. $z = f(x, y), z'_x = \frac{\partial z}{\partial x} = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} \frac{f(x + \Delta x, y) - f(x, y)}{\Delta x} \dots$

Diferenciranje funkcija više promjenjivih. $u = f(x, y, z), du = \frac{\partial u}{\partial x} dx + \frac{\partial u}{\partial y} dy + \frac{\partial u}{\partial z} dz \dots$

Diferenciranje složenih funkcija. Neka je $z = F(u, v, w)$ gdje je $u = f(x, y, t), v = \varphi(x, y, t)$ i $w = \psi(x, y, t)$. Tada

$$\begin{aligned} \frac{\partial z}{\partial x} &= \frac{\partial z}{\partial u} \cdot \frac{\partial u}{\partial x} + \frac{\partial z}{\partial v} \cdot \frac{\partial v}{\partial x} + \frac{\partial z}{\partial w} \cdot \frac{\partial w}{\partial x} \\ \frac{\partial z}{\partial y} &= \frac{\partial z}{\partial u} \cdot \frac{\partial u}{\partial y} + \frac{\partial z}{\partial v} \cdot \frac{\partial v}{\partial y} + \frac{\partial z}{\partial w} \cdot \frac{\partial w}{\partial y} \\ \frac{\partial z}{\partial t} &= \frac{\partial z}{\partial u} \cdot \frac{\partial u}{\partial t} + \frac{\partial z}{\partial v} \cdot \frac{\partial v}{\partial t} + \frac{\partial z}{\partial w} \cdot \frac{\partial w}{\partial t} \end{aligned}$$

Ako je $z = F(u, v, w)$ gdje je $u = f(x), v = \varphi(x)$ i $w = \psi(x)$. Tada

$$\frac{dz}{dx} = \frac{\partial z}{\partial u} \cdot \frac{du}{dx} + \frac{\partial z}{\partial v} \cdot \frac{dv}{dx} + \frac{\partial z}{\partial w} \cdot \frac{dw}{dx}$$

Parcijalni izvodi višeg reda složenih funkcija.

$$\frac{\partial^2 z}{\partial x^2} = f''_{xx} = \frac{\partial}{\partial x} \left(\frac{\partial z}{\partial x} \right), \quad \frac{\partial^2 z}{\partial x \partial y} = f''_{xy} = \frac{\partial}{\partial y} \left(\frac{\partial z}{\partial x} \right), \quad d^2 z = \frac{\partial^2 z}{\partial x^2} dx^2 + 2 \frac{\partial^2 z}{\partial x \partial y} dx dy + \frac{\partial^2 z}{\partial y^2} dy^2$$

Tejlorov red za funkciju dvije i više promjenjivih.

$$f(x, y) \sim f(p_1, p_2) + \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n!} \left((x - p_1) \frac{\partial}{\partial x} + (y - p_2) \frac{\partial}{\partial y} \right)^n f(p_1, p_2)$$

Jednačina tangentne ravni i jednačina normale na površ. Ako površ S ima jednačinu u implicitnom obliku $F(x, y, z) = 0$

$$\alpha : F'_x(p_1, p_2, p_3)(x - p_1) + F'_y(p_1, p_2, p_3)(y - p_2) + F'_z(p_1, p_2, p_3)(z - p_3) = 0$$

$$n : \frac{x - p_1}{F'_x(p_1, p_2, p_3)} = \frac{y - p_2}{F'_y(p_1, p_2, p_3)} = \frac{z - p_3}{F'_z(p_1, p_2, p_3)}$$

Izvod funkcije u datom smjeru. Gradijent funkcije. Za datu funkciju $u = f(x, y, z)$

$$\text{gradu}(M) = \left(\frac{\partial u}{\partial x}(M), \frac{\partial u}{\partial y}(M), \frac{\partial u}{\partial z}(M) \right), \quad \frac{\partial u}{\partial \vec{e}}(M) = \text{gradu}(M) \cdot \vec{e}$$

Ekstremne vrijednosti f-ja dvije promjenjive. $z = f(x, y)$ 1. $\frac{\partial z}{\partial x}, \frac{\partial z}{\partial y}$, 2. rješavamo sistem $\frac{\partial z}{\partial x} = 0, \frac{\partial z}{\partial y} = 0$ 3. rješenjem sistema dobijamo parcijalne tačke $M_1(x_1; y_1), M_2(x_2; y_2), \dots, M_n(x_n; y_n)$, 4. $A = \frac{\partial^2 z}{\partial x^2}(M_k), B = \frac{\partial^2 z}{\partial x \partial x}(M_k), C = \frac{\partial^2 z}{\partial y^2}(M_k), D = AC - B^2, \dots$

Ekstremne vrijednosti f-ja tri promjenjive. ...

Uslovni ekstremi f-ja dvije promjenjive. ...

Dvojni integrali.

$$\iint_D f(x, y) = \int_a^b dx \int_{g(x)}^{h(x)} f(x, y) dy = \int_a^b \left[\int_{g(x)}^{h(x)} f(x, y) dy \right] dx,$$

$$\iint_D f(x, y) = \int_c^d dy \int_{\eta(y)}^{\mu(y)} f(x, y) dx = \int_c^d \left[\int_{\eta(y)}^{\mu(y)} f(x, y) dx \right] dy \dots$$

Smjena promjenjivih u dvojnim integralima. Za prelazak sa pravougaonih na polarne

koordinate koristimo smjene $\begin{cases} x = r \cos(\varphi) \\ y = r \sin(\varphi) \\ dx dy = r dr d\varphi \end{cases}$, poopštene plarne koordinate su oblika

$\begin{cases} x = a r \cos(\varphi), (a > 0) \\ y = b r \sin(\varphi), (b > 0) \\ dx dy = a b r dr d\varphi \end{cases}$, a za proizvoljne smjene $\begin{cases} x = \eta(u, v) \\ y = \mu(u, v) \\ dx dy = |J| du dv \end{cases}$, gdje je J Jakobijan,

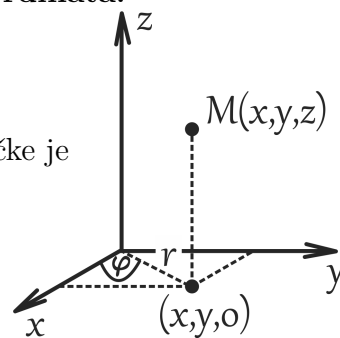
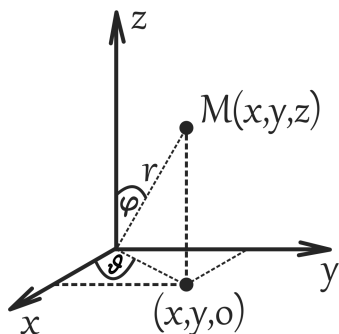
$$J = \begin{vmatrix} \frac{\partial x}{\partial u} & \frac{\partial x}{\partial v} \\ \frac{\partial y}{\partial u} & \frac{\partial y}{\partial v} \end{vmatrix}$$

Trojni integrali. ...

Računanje trojnih integrala uvođenjem cilindričnih i sfernih koordinata.

Na cilindrične koordinate prelazimo pomoću

$$\begin{cases} x = r \cos(\varphi) \\ y = r \sin(\varphi) \\ z = z \\ dx dy dz = r dr d\varphi dz \end{cases}, \text{ opis tačke je}$$

Za prelazak sa pravougaonih na sferne koordinate koristimo

$$\text{sljedeće smjene} \begin{cases} x = r \sin(\varphi) \cos(\theta) \\ y = r \sin(\varphi) \sin(\theta) \\ z = r \cos(\varphi) \\ dx dy dz = r^2 \sin(\varphi) dr d\varphi d\theta \end{cases},$$

(opis tačke je prikazan na slici lijevo).

Primjena dvostrukih integrala.

$$(a) P = \iint_D dx dy. \quad (b) V = \iint_D f(x, y) dx dy.$$

Primjena trostrukih integrala. (a) $V = \iiint_{\Omega} dx dy dz.$

$$(b) T(x_T, y_T, z_T), \quad x_T = \frac{1}{V} \iiint_{\Omega} x dx dy dz, \quad y_T = \frac{1}{V} \iiint_{\Omega} y dx dy dz, \quad z_T = \frac{1}{V} \iiint_{\Omega} z dx dy dz.$$

Krivoliniski integral prve vrste (po luku).

$$C: \begin{cases} x = \eta(t) \\ y = \mu(t) \\ t_1 \leq t \leq t_2 \end{cases}, \quad \int_C f(x, y) ds = \int_{t_1}^{t_2} f(\eta(t), \mu(t)) \sqrt{(\eta'(t))^2 + (\mu'(t))^2} dt.$$

$$C: \begin{cases} y = f(x) \\ a \leq x \leq b \end{cases}, \quad \int_C z(x, y) ds = \int_a^b z(x, f(x)) \sqrt{1 + (f'(x))^2} dx.$$

Primjena krivoliniskog integrala prve vrste - Računanje površine cilindrične površi.

$$C: \begin{cases} F(x, y) = 0 \\ z = 0 \end{cases}, \quad P = \int_C z(x, y) ds.$$

Krivoliniski integral druge vrste (po koordinatama).

$$C: \begin{cases} x = \eta(t) \\ y = \mu(t) \\ t_1 \leq t \leq t_2 \end{cases}, \quad \int_C P(x, y) dx + Q(x, y) dy = \int_{t_1}^{t_2} [P(\eta(t), \mu(t))\eta'(t) + Q(\eta(t), \mu(t))\mu'(t)] dt.$$

$$C: \begin{cases} y = f(x) \\ a \leq x \leq b \end{cases}, \quad \int_C P(x, y) dx + Q(x, y) dy = \int_a^b [P(x, f(x)) + Q(x, f(x))f'(x)] dx.$$

Krivoliniski integral druge vrste ovisi o smjeru puta integracije.

Formula Greena.

$$\int_C P(x, y) dx + Q(x, y) dy = \iint_S \left(\frac{\partial Q}{\partial x} - \frac{\partial P}{\partial y} \right) dx dy.$$

Primjena krivoliniskog integrala druge vrste - Računanje površine ravne figure.

$$P = \frac{1}{2} \int_C x dy - y dx.$$

Nezavisnost krivoliniskog integrala od vrste konture. Određivanje primitivnih funkcija.

$$\dots, \frac{\partial Q}{\partial x} = \frac{\partial P}{\partial y}, \dots, du(x, y) = \frac{\partial u}{\partial x} dx + \frac{\partial u}{\partial y} dy, \dots$$

Površinski integral prve vrste.

$$D \text{ projekcija od } S: z = \eta(x, y) \text{ na } x0y - \iint_S f(x, y, z) dS = \iint_D f(x, y, \eta(x, y)) \sqrt{1 + \left(\frac{\partial \eta}{\partial x}\right)^2 + \left(\frac{\partial \eta}{\partial y}\right)^2} dx dy.$$

$$E \text{ projekcija od } S: y = \mu(x, z) \text{ na } x0z - \iint_S f(x, y, z) dS = \iint_E f(x, \mu(x, z), z) \sqrt{1 + \left(\frac{\partial \mu}{\partial x}\right)^2 + \left(\frac{\partial \mu}{\partial z}\right)^2} dx dz.$$

$$F \text{ projekcija od } S: x = \gamma(y, z) \text{ na } y0z - \iint_S f(x, y, z) dS = \iint_F f(\gamma(y, z), y, z) \sqrt{1 + \left(\frac{\partial \gamma}{\partial y}\right)^2 + \left(\frac{\partial \gamma}{\partial z}\right)^2} dy dz.$$

Površinski integral druge vrste.

Ako je integral oblika $\iint_S P(x, y, z) dy dz + Q(x, y, z) dx dz + R(x, y, z) dx dy$ obično ga podjelimo na tri

dijela $\iint_S P(x, y, z) dy dz$, $\iint_S Q(x, y, z) dx dz$, $\iint_S R(x, y, z) dx dy$. Neka je $\vec{n} = (\cos \alpha, \cos \beta, \cos \gamma)$ vektor

normale na površinu S , gdje su α , β i γ uglovi koje vektor normale zaklapa sa x , y i z osom. Tada

$$I_1 = \iint_S P(x, y, z) dy dz = \begin{cases} S : x = \eta(y, z), \\ \text{neka je } D \text{ projekcija od } S \text{ na } y0z \text{ ravan,} \\ \text{neka je } \alpha \text{ ugao koji vektor} \\ \text{normale na } S \text{ zaklapa sa } x\text{-osom,} \end{cases} = \pm \iint_D P(\eta(y, z), y, z) dy dz \text{ gdje}$$

vrijednost za \pm zavisi od $\cos(\alpha)$ ($\cos(\alpha) > 0$ stavljamo $+$, za $\cos(\alpha) < 0$ stavljamo $-$, a za $\cos(\alpha) = 0$ imamo $I_1 = 0$). Slično za I_2 i I_3

$$I_2 = \iint_S Q(x, y, z) dx dz = \begin{cases} S : y = \mu(x, z), \\ \text{neka je } E \text{ projekcija od } S \text{ na } x0z \text{ ravan,} \\ \text{neka je } \beta \text{ ugao koji vektor} \\ \text{normale na } S \text{ zaklapa sa } y\text{-osom,} \end{cases} = \pm \iint_E Q(x, \mu(x, z), z) dx dz.$$

$$I_3 = \iint_S R(x, y, z) dx dy = \begin{cases} S : z = \delta(x, y), \\ \text{neka je } F \text{ projekcija od } S \text{ na } x0y \text{ ravan,} \\ \text{neka je } \gamma \text{ ugao koji vektor} \\ \text{normale na } S \text{ zaklapa sa } z\text{-osom,} \end{cases} = \pm \iint_F R(x, y, \delta(x, y)) dx dy.$$

Primjena površinskog integrala prve vrste - Izračunavanje površine dijela glatke površi.

$$P = \iint_S dS = \iint_D \sqrt{1 + \left(\frac{\partial \eta}{\partial x}\right)^2 + \left(\frac{\partial \eta}{\partial y}\right)^2} dx dy, \text{ gdje je } D \text{ projekcija od } S: z = \eta(x, y) \text{ na } x0y \text{ ravan.}$$

Stoksova formula. ...

Formula Gauss-Ostrogradski.

$$\iint_S P(x, y, z) dy dz + Q(x, y, z) dx dz + R(x, y, z) dx dy = \iiint_\Omega \left(\frac{\partial P}{\partial x} + \frac{\partial Q}{\partial y} + \frac{\partial R}{\partial z} \right) dx dy dz$$

Integrali ovisni o parametru.

$$I(\alpha) = \int_{a(\alpha)}^{b(\alpha)} f(x, \alpha) dx \implies I'(\alpha) = \int_{a(\alpha)}^{b(\alpha)} f'_\alpha(x, \alpha) dx + b'(\alpha) f(b(\alpha), \alpha) - a'(\alpha) f(a(\alpha), \alpha).$$

$$\text{Ako granice } a \text{ i } b \text{ ne zavise od } \alpha \text{ tada } I'(\alpha) = \int_a^b f'_\alpha(x, \alpha) dx.$$

Vektorska teorija polja. ...

Cirkulacija i fluks vektorskog polja.

$$C = \int_c \vec{v} d\vec{r} = \int_c v_x dx + v_y dy + v_z dz.$$

$$\Phi = \iint_S \vec{v} \vec{n} dS = \iint_S v_x dy dz + v_y dx dz + v_z dx dy.$$